

Frihavn

Hjerting omtales første gang i 1291 i "Ribe Oldemoder", som var domkirkens fortegnelser over de anliggender, der hørte ind under bispestolen og domkapitlet. Landsbyen er opstået ved en naturhavn, som ligger i læ af øen Langli. I middelalderen har der været en tilknytning til Ribe, men ellers er det sparsomt, hvad vi ved om stedets middelalderlige historie.

I 1554 nævnes Hjerting, ligesom Ho, som Vardes ladepladser. Højest sandsynlig har det først og fremmest været stude og fisk, der blev udført, mens importen har bestået af salt samt en mindre mængde luksusvarer. Igennem de følgende århundreder vokser Hjertings betydning for fiskeri og søfart sig større og større, og i begyndelsen af 1700-tallet etablerer Hjerting sig som det nordlige vadehavs dominerende maritime lokalitet. I samme tidsrum stiftedes ligeledes et hvalfangerkompagni, der skulle bringe spæk med sig hjem. En eftertragtet vare til tranlamper og smørelse.

Folketællingen for 1870 fortæller også om et samfund, der var præget af Søfarten. Hjerting havde da 310 indbyggere, fordelt på 168 kvinder og 142 mænd. Den ulige fordeling mellem kønnene skyldtes, at mange kvinder mistede deres mand i en ung alder på søen. Gennemsnitsalderen for søfolkene var kun 30 år, mens fiskernes lå på omkring de 50 år. Ligesom andre søfartssamfund havde Hjerting derfor en del enker. Disse blev tilgodeset i en række legatstiftelser.

I 1849 opførte konsul E. Mathiesen - en driftig mand, der både var gårdejer og skibsreder, ligesom han drev trælasthandel - stiftelsen "Frihavn" som legatbolig for 4 sømænd eller enker efter disse. Ligeledes gav han legater til fremme af undervisningen i byen med den klausul, at førstelæreren skulle give undervisning en time om ugen i tysk, ligesom han også oprettede et legat til rentefrie lån til styrmandselever. "Frihavn" blev en kærkommen fribolig for mange sømands- og fiskerenker.

Frihavn

Også rådmand P. P. Gram opførte lignende legatboliger til minde om sine forældre i henholdsvis 1899 og 1909 ("Fisker Peder Pedersen Gram og hustru Anne Marie, født Rosenkilde's minde" - benævnt "Grams Stiftelse") De to boliger er beliggende på Gramsvej 2 og 4 i Hjerting.

Både "Frihavn" og "Grams Stiftelse" fungerer i dag efter fundatsernes bestemmelser, således at de delvis anvendes til fribolig for værdigt trængende sømænd, fiskere eller disses enker eller til andre i Hjerting boende personer, der findes berettiget. Sammen med "Annalund Plantage" ("Købmand af Hjerting Hans Windfeld og hustru Kjerstine Windfeld, født Darum, deres mindegave) administreres legaterne af samme bestyrelse. Bestyrelsen, som er selvsupplerende består pt. af Lars Høgholm, Hjerting, Niels Boysen, Hjerting, Andreas Thuesen, Hjerting, Thorvald Børsmose, Hjerting og sognepræst Brian Bannerholt, Guldager, der ifølge fundatsen er formand for bestyrelsen.

Grams stiftelse

P. P. Gram var født og opvokset i Hjerting, men flyttede senere til København og havde sit virke som murermester og politiker, bl.a. sad han en årrække i Borgerrepræsentationen, ligesom han også var Ridder af Dannebrog. Den 11. august 1899 oprettede han stiftelsen, der bestod af matr. nr. 46 Hjerting by, Guldager sogn (Gramsvej 2), samt en kapital på kr. 3000, hvis afkast skulle anvendes til ejendommens driftsudgifter og vedligeholdelse af søstrene Elisabeth og Ingeborg Jensens gravsted. Ejendommen bestod af 2 friboliger, der tildeltes ubemidlede enker efter forulykkede eller afdøde fiskere, ældre ubemidlede fiskere m.fl. Fundatsen blev den 2. november 1899 stadfæstet af kongen, Christian den 9.

I 1909 overdrager P. P. Gram ejendommen beliggende på matr. nr. 47 (Gramsvej 4) tillige med en kapital på kr. 4000 til stiftelsen. Ejendommen, hvor søstrene Elisabeth og Ingeborg havde boet, bestod ligesom Gramsvej 2, af 2 friboliger.

De 2 lejligheder på Gramsvej 2 blev tilbage i 1991 sammenlagt til én lejlighed, samtidig med at der skete en kraftig renovering og modernisering af ejendommen.

Gramsvej 2 og 4